

สงครามอสมมาตร: ยุทธวิธีนอกแบบของผู้ก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

Asymmetric Warfare: Unconventional Tactic of The Insurgent in Deep South of Thailand

ณัฐฉิณี ปิยะศิริพนธ์¹

Natthinee Piyasiripon¹

Received: 26 February 2024

Revised: 9 May 2024

Accepted: 10 July 2024

บทคัดย่อ

ครบรอบ 20 ปีของเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นความท้าทายต่อสังคมไทยในทุกภาคส่วนที่จำเป็นต้องหันมาทำความเข้าใจถึงปฏิบัติการของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงสู่สังคม ซึ่งส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงอย่างมีเอกภาพและทิศทางที่ชัดเจน แม้ว่าจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบมีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงมีการปฏิบัติการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่มาโดยตลอด การก่อเหตุความไม่สงบตลอดระยะเวลา 20 ปีนั้นเป็นปฏิบัติการของการต่อสู้ในแนวคิดของการทำสงครามนอกแบบ หรือการทำสงครามจรยุทธ์หรือสงครามกองโจร มีลักษณะของความเป็นสงครามอสมมาตรที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแสดงที่เป็นรัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งก็คือระหว่างรัฐและกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่ ปัจจุบันมีเพียงกลุ่มเดียว คือ ขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปาตานี (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani: BRN) ที่ยังคงมีการปฏิบัติการต่อสู้ทุกรูปแบบทั้งการขับเคื่อนงานการทหารที่ใช้ความรุนแรง และการขับเคื่อนงานการเมืองทั้งในเรื่องของการปลุกระดม บ่มเพาะ การจุดประเด็นต่างๆ เพื่อขยายผลไปยังสื่อทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการเจรจาต่อรองกับรัฐบาลไทย โดยมีเป้าหมายเพื่ออิสรภาพหรือการแบ่งแยกดินแดนให้เกิดรัฐใหม่

คำสำคัญ: สงครามอสมมาตร, ยุทธวิธีนอกแบบ, ผู้ก่อความไม่สงบ, จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

Abstract

The 20th year of insurgency in the Deep South of Thailand is a challenge to Thai society in every sector that need to be turned to understand the operations of insurgents in Deep South to promote participation in communicating accurate and true information to society which affects the resolution of conflict and violence with unity and clear direction. Even though the number of violent events tends to decrease, violent operations still occur

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร E-mail: natthineep@nu.ac.th

¹ Assistant Professor, Faculty of Social Sciences Naresuan University E-mail: natthineep@nu.ac.th

regularly. Insurgencies throughout 20 years are the operational of fighting in the concept of Unconventional / Non-conventional Warfare or Guerrilla Warfare. Unconventional / Non-conventional Warfare is the form of Asymmetric warfare that occurs between State and Non-state Actors which means state and insurgent. Currently there is only one group is BRN (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani) still fight in every form whether military work uses violence, political incitement, cultivation, and raising various issues to magnify an outcome to both domestic and international media, including negotiation with Thai government with the goal of independence or separation of territory to establish a new state.

Keywords: Asymmetric warfare, Unconventional tactic, Insurgent, Deep South of Thailand

บทนำ

ครบรอบ 20 ปีของเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือ อำเภอเทพา อำเภोजะนะ อำเภอบันนังสวย อำเภอเขาชัยวัน หลังจากเหตุการณ์ปล้นอาวุธยุทธโปกรณ์จากค่ายกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ บ้านปิเหล้งใต้ ตำบล มะริอโบออก อำเภอ เจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 จนถึง พ.ศ. 2567 ก็ยังคงมีการก่อเหตุของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบมีแนวโน้มลดลง ซึ่งกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบมีการควบคุมและจำกัดการก่อเหตุรุนแรงให้ลดลง เนื่องจากการก่อเหตุรุนแรงโดยมุ่งหมายต่อชีวิตนั้นถูกต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่อาจทำให้กลุ่มเสียมวลชนได้ อีกทั้งการที่จะได้รับการยอมรับอย่างชอบธรรมจากองค์การระหว่างประเทศหรือประชาคมระหว่างประเทศได้นั้น ทางกลุ่มจะต้องไม่มีข้อบ่งชี้ว่าเป็น “กลุ่มก่อการร้าย” (Terrorist Group) แต่ถึงอย่างไรก็ยังคงมีการปฏิบัติการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่มาโดยตลอด โดยมักเป็นลักษณะของการปฏิบัติการต่อสัญลักษณ์ของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่รัฐ ทรัพย์สินของราชการ เพื่อมุ่งทำลายระบบแห่งรัฐไม่ว่าจะเป็นในทางสังคม เศรษฐกิจ

และการเมือง ทำให้รัฐอ่อนแอและขาดความเชื่อมั่นจากประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ รวมถึงจากประชาคมระหว่างประเทศ การยื่นระยะการก่อเหตุความไม่สงบตลอดระยะเวลา 20 ปี เป็นลักษณะปฏิบัติการของการต่อสู้หรือการทำสงครามนอกแบบ (Non-conventional Warfare) ระหว่างตัวแสดงที่เป็นรัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (State vs. Non-state Actors) ซึ่งก็คือกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สุชาติ บำรุงสุข, 2560: 30) กล่าวถึง การต่อสู้ในลักษณะเช่นนี้ว่าเป็นสงครามแบบแผนใหม่ที่มีลักษณะของความเป็นอสมมาตร (Asymmetric Warfare) มุ่งสู่การใช้ประโยชน์จากจุดอ่อนและความอ่อนแอของฝ่ายตรงข้ามจนมีความเหนือกว่าทางยุทธศาสตร์ และมุ่งสู่ชัยชนะด้วยการทำลายความชอบธรรมทางการเมืองในการต่อสู้ของฝ่ายที่เข้มแข็งกว่า ไม่ใช่การมีกองทัพและอาวุธยุทธโปกรณ์ที่เหนือกว่า โดยรูปแบบของการต่อสู้แบบอสมมาตรนั้น มีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอาเซียนในช่วงสงครามเย็น คือ สงครามเวียดนาม (ในเวียดนามเรียกสงครามต่อต้านอเมริกา หรือ สงครามอเมริกา) Arreguin-Toft (2001) กล่าวถึง สงครามเวียดนามว่า เป็นการต่อสู้ของสหรัฐอเมริกา กับเวียดนามซึ่งเป็นตัวแสดงที่อ่อนแอกว่า ซึ่งในสงครามเวียดนามนั้นมี 2 กองกำลังที่แตกต่างกัน

อย่างสิ้นเชิงคือ กองกำลังหนึ่งได้รับการจัดตั้งและฝึกฝนให้ต่อสู้ในสงครามตามแบบ ในขณะที่อีกกองกำลังหนึ่งได้รับการจัดตั้งและฝึกฝนให้ต่อสู้ในสงครามนอกแบบ ความสำเร็จของการต่อสู้ของตัวแสดงที่อ่อนแอกว่านั้นขึ้นอยู่กับยุทธวิธีนอกแบบ เช่น การได้รับการช่วยเหลือจากชุมชนหรือสังคมในการทำสงครามจรยุทธ์หรือสงครามกองโจร (Guerrilla Warfare) สอดคล้องกับ Andrew Mack (1975) ได้กล่าวถึง แบบฉบับดั้งเดิมของสงครามจรยุทธ์ไว้ว่าเหล่าบรรดาสมาชิกกองโจรจะมีประชาชนเป็นผู้สนับสนุนในการให้ที่หลบภัย ด้วยเหตุดังกล่าวการมีกองทัพที่เหนือว่าจึงไม่ได้รับประกันถึงการมีชัยชนะ

บทความนี้ชี้ให้เห็นถึงกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบซึ่งเป็นตัวแสดงหลักที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงยุทธวิธีที่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบใช้ปฏิบัติการ ดังนั้น ความท้าทายนี้จึงมิใช่เป็นความท้าทายของรัฐเพียงอย่างเดียวหากแต่ท้าทายต่อสังคมไทยในทุกภาคส่วนอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในพื้นที่จำเป็นต้องหันมารับรู้ และทำความเข้าใจปัญหาอย่างจริงจัง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงสู่สังคมทั้งในและนอกพื้นที่ ซึ่งมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นยืดเยื้อยาวนานอย่างมีเอกภาพและทิศทางที่ชัดเจน

ผลการศึกษา

ลักษณะพื้นฐานของสังคมและวิถีชีวิตใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลานั้น ยึดมั่นในวิถีอิสลามอย่างเหนียวแน่นซึ่งดำเนินไปภายใต้ความทรงจำทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่ ที่เรียกว่าประวัติศาสตร์ปาตานี (ปาตานี หมายถึง พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา) ที่มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของมลายูอย่างผสมกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก่อนเป็นอัตลักษณ์เฉพาะที่

มีความแตกต่างกับวิถีของชุมชนและสังคมมุสลิมอื่นๆ ในประเทศ จึงทำให้มีอัตลักษณ์เฉพาะซึ่งมีความซับซ้อนเชื่อมโยงด้วยปัจจัยทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์มลายูและศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ ในพื้นที่ยังมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การจัดการศึกษาที่สังคมและชุมชนให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านศาสนาซึ่งถือเป็นค่านิยมในพื้นที่ บทบาทการจัดการศึกษาในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่วนใหญ่จึงตกเป็นของเอกชน โดยมี “โต๊ะครู” หรือ “บาบอ” ผู้ก่อตั้งโรงเรียนเป็นผู้จัดการศึกษาเองในระบบเอกชนโดยรัฐบาลให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ซึ่งปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาลักษณะดังกล่าวได้ขยายการจัดตั้งอย่างแพร่หลาย นิเลาะแวอุเซ็ง (2551: 15) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถาบันการศึกษาที่มีวิวัฒนาการจากปอเนาะ ซึ่งเป็นระบบการศึกษาแบบดั้งเดิม หรือแบบไม่เป็นทางการที่ดำเนินการสอนโดยโต๊ะครู ต่อมาได้มีการแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามก่อนที่จะเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตามนโยบายที่รัฐกำหนดให้มีการเรียนการสอนในวิชาสามัญควบคู่ไปกับวิชาศาสนาจนถึงปัจจุบัน

จากในบทนำจะได้กล่าวถึงกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบซึ่งเป็นตัวแสดงหลักที่ไม่ใช่รัฐ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มหรือขบวนการที่เคลื่อนไหวทำให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาของ ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี อ้างถึงใน รุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช (2556) ได้กล่าวถึงขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปาตานี ซึ่งมีชื่อย่อว่า BRN (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani หรือ Patani Melayu National Front) ก่อตั้งเมื่อ 13 มีนาคม

พ.ศ. 2503 โดยครูสอนศาสนาที่มีชื่อว่า อับดุลการิม ฮัสซัน ต่อมาเกิดความแตกแยกขึ้นในหมู่แกนนำ ใน พ.ศ. 2520 ขบวนการดังกล่าวจึงแตกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ BRN Coordinate BRN Congress และ BRN Ulama นอกจากนี้ ซากียี พิทักษ์คุมพล และคณะ (2558) กล่าวถึง การรวมตัวของเบอร์ซาตู (Barisan Bersatu Kemerdekaan Patani: Bersatu) หรือแนวร่วมเพื่อเอกราชปาตานีเกิดจากกลุ่มต่างๆ พ.ศ. 2532 (1989) กลุ่มต่อสู้ 4 กลุ่มแรกคือ ขบวนการอิสลามปลดปล่อยปาตานี (Barisan Islam Pembebasan: BIPP) ขบวนการมุญาฮิดีนปาตานี (Gerakan Mujahidin Patani: GMP) องค์การปลดปล่อยสหปาตานี (The Patani United Liberation Organization: PULO) และขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติติมลาญปาตานี (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani: BRN) ได้รวมตัวกันประชุมอย่างเป็นทางการโดยใจความสำคัญในการประชุมคือ การเรียกร้องสิทธิและอำนาจอธิปไตยของประเทศปาตานี โดยเป็นการต่อสู้ในแนวทางญิฮาดโดยใช้กำลัง ซึ่งเป็นหน้าที่ของอิสลาม และเป็นหน้าที่ของประชาชนมลายูปาตานีที่ต้องสนับสนุน ต่อมาใน พ.ศ. 2539 (1996) มีกลุ่มต่างๆ มารวมอีก 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม New Patani United Liberation Army: New PULO กลุ่ม Gerakan Ulama Patani: GUP และ กลุ่ม The Abu Jihad PULO: PULO 88 รวมเป็น 7 กลุ่ม เพื่อร่วมกันร่างธรรมนูญเบอร์ซาตู อย่างไรก็ตาม Helbardt (2015) กล่าวถึงกลุ่มหรือกระบวนการที่เคลื่อนไหวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยังคงมีการปฏิบัติการจนถึงปัจจุบันว่า มีเพียงกลุ่ม BRN-Coordinate (Barisan Revolusi Nasional Coordinate) ที่ถือเป็นกลุ่มที่ยังคงมีบทบาทและความสำคัญอยู่

กลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติติมลาญ (The Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani: BRN)

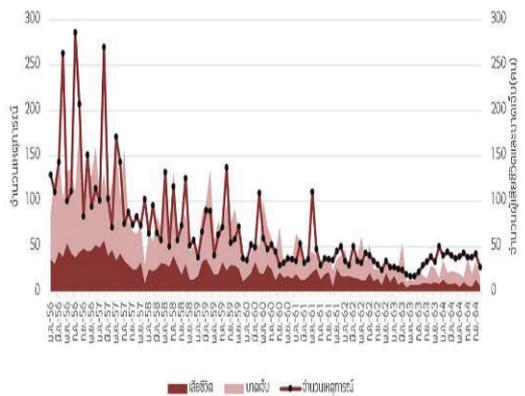
มีผู้ร่วมก่อตั้งขบวนการเป็นจำนวนมากที่สำคัญ ได้แก่ นายหะยีอามีน โต๊ะมีนา เตงกูยาลาล์ นาเซร์/อดุลย์ ณ สายบุรี, อูस्ताซการิม/หะยีการิม ฮัสซัน อดีตโต๊ะครูปอเนาะในพื้นที่อำเภอหรือเสาะจังหวัดนราธิวาส ซึ่งได้เริ่มก่อตั้ง เมื่อ 13 มีนาคม พ.ศ.2503 และในเวลาต่อมาได้ก่อตั้งหน่วยทหารขึ้นเมื่อ 10 ตุลาคม พ.ศ.2511 โดยใช้ชื่อว่า กองกำลังติดอาวุธปลดแอกปัตตานี หรือ Angkatan Bersenjata Revolusi Patani: ABRIP เลียนแบบชื่อย่อของกองทัพอินโดนีเซีย ซึ่งใช้คำว่า Angkatan Bersenjata Republik Indonesia: ABRI อุดมการณ์เริ่มแรกของ BRN ยึดแนวความคิดในการปกครองแบบสังคมนิยม แต่ต่อมาภายหลังหันมาชูอุดมการณ์ด้านศาสนา อย่างไรก็ตาม ได้เกิดความแตกแยกขึ้นภายในหลายครั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 จนแตกเป็น 3 กลุ่มคือ 1) BRN Congress (สายกองกำลังติดอาวุธ) 2) BRN ULAMA (สายศาสนา) และ 3) BRN Coordinate (สายการเมืองและศาสนา) แต่ในปัจจุบันเชื่อว่าเหลือเพียงขบวนการเดียว และมีบทบาทมากที่สุดคือ ขบวนการ BRN Coordinate ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ การยึดมั่นแนวคิดแบ่งแยกดินแดน ไม่เจรจากับฝ่ายรัฐ และใช้วิธีการรุนแรงในการปฏิบัติการ โดยไม่เลือกกว่าเป็นไทยพุทธหรือไทยมุสลิมที่ให้ความร่วมมือกับรัฐ (คณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร, 2553)

กลุ่ม BRN เป็นกลุ่มติดอาวุธที่มีโครงสร้างในลักษณะขององค์กรที่มีรวมศูนย์ที่ระดับผู้นำ ซึ่งมีรากฐานแทรกซึมอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยและภาคเหนือของมาเลเซียมายาวนาน และมีบทบาทนำในการทำ “สงครามประชาชนที่มีอุดมการณ์ขับเคลื่อนอยู่เบื้องหลัง” (Ideology-driven secret people's war) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่ออิสรภาพหรือการแบ่งแยกดินแดนรัฐปาตานี และเช่นเดียวกับกลุ่มติดอาวุธอื่นๆ กลุ่ม BRN ประกอบด้วย 1) สมาชิกกลุ่ม (ระดับ

ผู้นำระดับสั่งการ และระดับปฏิบัติ) 2) โครงสร้างองค์กร (Organization) ทั้งฝั่งการเมืองและการทหาร 3) เป้าหมาย (Goal) 4) อุดมการณ์ (Ideology) 5) ยุทธศาสตร์ (Strategy) และ 6) ยุทธวิธี (Tactic) โดยมีลักษณะผสมผสานระหว่างการเป็นองค์กรที่รวมศูนย์ที่ผู้นำกับการมีเครือข่ายในท้องถิ่นที่ได้รับการฝึกจากกลุ่ม BRN เพื่อให้สามารถปฏิบัติการได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ การใช้อุดมการณ์เพื่อการหาแนวร่วมร่วมกับการข่มขู่และการใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยทำให้กลุ่ม BRN สามารถแทรกซึมอิทธิพลในพื้นที่ได้มานานหลายสิบปี และใช้ประโยชน์จากประวัติศาสตร์การกดขี่ของรัฐไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้และช่องว่างของความสามารถในการเฝ้าสังเกตการณ์ในระดับพื้นที่ (Helbardt, 2015)

ทั้งนี้ ชินวัจน์ แม้นเดช (2555) ได้นำเสนอผลการศึกษาระบบการเข้าสู่การเป็นสมาชิกองค์กรการต่อสู้ของขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มต้นเกิดจากกระบวนการปลุกกระดมบ่มเพาะผ่านคนรู้จักใกล้ชิดเข้าพูดคุยเล่าประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์บาดานี้กับสยามเชิงบาดแผลจนเกิดเป็นความเจ็บแค้นทางประวัติศาสตร์พัฒนาสู่แนวคิดเรื่องเชื้อชาติมลายุนิยมและชาตินิยมปาตานี (ดินแดนมาตุภูมิ) สร้างเป็นอุดมการณ์แบ่งแยกดินแดน และชักนำเข้าสู่ความเชื่อศรัทธาของการต่อสู้เพื่อศาสนาอิสลาม ซึ่งอันที่จริงแล้วมิได้เกิดจากข้อเท็จจริงตามหลักการของศาสนา หากแต่ศาสนาถูกใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมความเชื่อและความศรัทธาจนนำไปสู่แนวคิดศาสนาหัวรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของหน่วยงานความมั่นคง จากรายงานการสอบสวนขยายผลของทหารหน่วยเฉพาะกิจที่ 1 (ฉก. 1) กองกำลังศรีสุนทร จังหวัดยะลา โดยในปี 2548 กองกำลังศรีสุนทร ได้ตรวจพบการบ่มเพาะแนวคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์มลายู และ

ชาตินิยมปาตานีไปสู่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่เป็นโรงเรียนเป้าหมาย ด้วยเหตุนี้ระบบการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีความสำคัญต่อกระบวนการสร้างแนวคิดดังกล่าว

ภาพที่ 1: แสดงจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่าง ม.ค.2556 - ก.ย.2564 (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ชายแดนภาคใต้)

นอกจากนี้ ณัฐินี ปิยะศิริพันธ์ และคณะ (2561) กล่าวว่า ในระยะหลังมานี้การต่อสู้ของขบวนการก่อความไม่สงบมีการควบคุมและจำกัดการก่อเหตุรุนแรงให้ลดลง แต่มีการขับเคลื่อนผ่านงานมวลชนหรือขับเคลื่อนในทางการเมืองมากขึ้น เช่น กลุ่มนักศึกษามีการเคลื่อนไหวอย่างสงบผ่านกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดเวทีเสวนา การจัดทำประชามติจำลองในประเด็นการปกครองตนเอง การรวมตัวกันจำนวนมากสวมชุดมลายูถิ่นในวันสำคัญทางศาสนา การยื่นถือป้าย RSD (Right to Self Determination) ในวันสันติภาพโลก รวมถึงการสร้างกลุ่มหรือชมรมต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมและสร้างเครือข่ายในมหาวิทยาลัย ดังนั้นการที่นักศึกษาบางกลุ่มออกมาปฏิเสธความรุนแรง

ก็มีได้หมายความว่าพวกเขาจะปฏิเสธการแยกตัวเป็นรัฐเอกราชหากเพียงแต่ใช้วิธีการต่อสู้ที่ต่างไปเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับรุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช (2556) ที่กล่าวว่าในบทบาทของนักเคลื่อนไหวในภาคประชาสังคมนั้นมุสลิมไม่จำเป็นต้องสู้ด้วยวิถีทางเดียว คนที่มาจากเป้าหมายของการศึกษาในตะวันออกกลางจะเน้นหนักในเรื่องศาสนา แต่หากเป็นคนมลายูมุสลิมที่ไปศึกษาต่อในที่อื่นๆ เช่น อินโดนีเซีย กรุงเทพฯ ก็อาจจะต่อสู้บนฐานคิดอื่นๆ เช่น หลักการประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน สิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ สิทธิในการกำหนดใจตนเอง (Right to Self Determination: RSD)

ขบวนการก่อความไม่สงบได้จัดตั้งและพัฒนาองค์กรการต่อสู้ของขบวนการบนฐานการสนับสนุนจากประชาชนที่ผ่านกระบวนการปลุกระดมบ่มเพาะเพื่อจัดตั้งสมาชิกเข้าสู่โครงสร้างองค์กรการต่อสู้ทั้งโครงสร้างองค์กรมวลชนหรือฝ่ายการเมือง (Political Wing) และโครงสร้างองค์กรการทหาร (Military Wing) โดยมีปฏิบัติการทั้งทางการเมืองและทางการทหารควบคู่กัน ในระยะแรกใช้ปฏิบัติการก่อเหตุรุนแรงในลักษณะการก่อความไม่สงบในรูปแบบสงครามกองโจรซึ่งเป็นสงครามนอกแบบรูปแบบหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการลอบสังหารบุคคล การก่อวินาศกรรม แต่ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การต่อสู้ไปเน้นงานสร้างองค์กรมวลชนหรืองานการเมืองมากกว่า เพื่อสร้างแรงสนับสนุนจากประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ ซึ่งเป็นแบบฉบับดั้งเดิมของสงครามจรยุทธ์ที่เหล่าบรรดาสมาชิกกองโจรจะมีประชาชนที่ผ่านการสร้างเครือข่ายองค์กรมวลชนหรืองานการเมืองจึงมีแนวคิดแบบเดียวกันหรือมีความเห็นอกเห็นใจกันเป็นผู้สนับสนุนไม่ว่าจะเป็นการให้ที่หลบภัย การช่วยปกปิดข้อมูล จนกระทั่งการแสดงออกแบบใดแบบหนึ่งให้เห็นถึงการสนับสนุนขบวนการ

สรุป

ขบวนการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งปัจจุบันมีเพียงกลุ่มขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปาตานี หรือ BRN (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani) ที่ยังคงมีการปฏิบัติการ โดยเลือกใช้ยุทธศาสตร์การต่อสู้ทุกรูปแบบทั้งการขับเคื่อนงานการทหารที่ใช้ความรุนแรง และการขับเคื่อนงานการเมืองทั้งในเรื่องของการปลุกระดมบ่มเพาะ การจุดประเด็นต่างๆ เพื่อขยายผลไปยังสื่อทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการเจรจาต่อรองกับรัฐบาลไทยผ่านทาง การพูดคุยสันติสุข โดยตลอดระยะเวลา 20 ปีมีการต่อสู้แบบสมมาตรซึ่งเป็นยุทธวิธีนอกแบบที่มุ่งสู่การใช้ประโยชน์จากจุดอ่อนของฝ่ายตรงข้าม ไม่ว่าจะเป็นการทำลายความเชื่อมั่นต่อรัฐโดยการลอบสังหารบุคคลในเชิงสัญลักษณ์ เช่น พระสงฆ์ ครูเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งการก่อวินาศกรรม เช่น การวางเพลิงเผาทรัพย์สิน การวางระเบิด นอกจากนี้ยังมีการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองผ่านความพยายามในการแสดงให้เห็นถึงการถูกกดทับจากรัฐไทย เช่น การสื่อสารสู่สาธารณะว่ามีการจำกัดสิทธิในการแสดงออกทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรม การถูกเลือกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่รัฐ และยังคงมีการผลิตซ้ำประวัติศาสตร์บาดแผล เช่น การจัดงานรำลึกเหตุการณ์การหายตัวของเหยื่อสูญ การรำลึกถึงผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ตากใบ ฯลฯ เพื่อเป็นแนวทางให้โลกมุสลิมและประชาคมระหว่างประเทศให้การสนับสนุนให้เกิดการสถาปนารัฐใหม่ที่มีเอกราชและอธิปไตยขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ดังนั้นการรับรู้และทำความเข้าใจในการต่อสู้แบบสมมาตรวิธีจะส่งผลให้เกิดการสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงสู่สังคมทั้งในและนอกพื้นที่ ส่งผลให้การสนับสนุนและการขับเคื่อนการสร้างเครือข่ายองค์กรมวลชนหรืองานการเมืองของขบวนการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำได้ยากขึ้นและจะมีจำนวนลดลงในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร. (2553). *สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางการแก้ไขเชิงรุก*. (รายงานผลการพิจารณาศึกษา). กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ชินวัณณ์ แม้นเดช. (2555). *กระบวนการเข้าสู่การเป็นสมาชิกองค์กรการต่อสู้ของขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางในการหยุดยั้ง*. เอกสารวิจัย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ชาภิกย์ พัทธกษุมพล และคณะ. (2558). *การต่อสู้ที่ป่าตานิของ 'วันกาเดร์'*. ปัตตานี: ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้.
- ณัฐฉิณี ปิยะศิริพันธ์, พันธุ์พิธ พิศิษพันธ์, และนัทธมน ราชเสน. (2561). *พลวัตของชุมชน 2 วิถีภายใต้วาทกรรมชาตินิยมมลายูปัตตานีในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. รายงานการวิจัย. ปัตตานี: โครงการความร่วมมือของคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า มหาวิทยาลัยนเรศวร และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- นิเลาะ แวอุเซ็ง. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. รายงานการวิจัย. ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- รุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช. (2556). *ถอดความคิดขบวนการราชปาตานี*. ปัตตานี: ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้.
- ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ชายแดนภาคใต้. (2564). *สรุปเหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้*. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2567, จาก <https://deepsouthwatch.org/th/taxonomy/term/2884>
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2560). *สงครามอสมมาตร: แบบแผนความขัดแย้งใหม่*. โครงการความมั่นคงศึกษา สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ: สแควร์ ปริ้นซ์ 93 จำกัด.
- Arreguin-Toft Ivan. (2001). "How the Weak Win Wars: A Theory of Asymmetric Conflict.", *International Security*. 26, 1(Summer), pp. 93-128.
- Helbardt, S. (2015). *Deciphering Southern Thailand's violence: Organization and insurgent practices of BRN-Coordinate*. Singapore: ISEAS-Yusof Ishak Institute.
- Mack Andrew. (1975) "Why Big Nations Lose Small Wars: The Politics of Asymmetric Conflict", *World Politics*. Vol. 27, 2(January), pp. 175-200.